

ONZE WILGEN-XANTHIA'S.

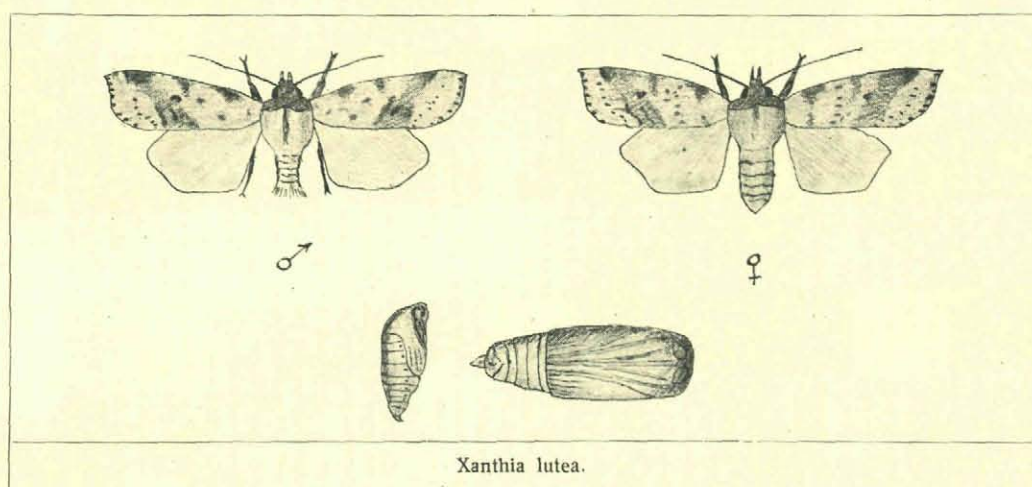
DIE Xanthia's heb ik altijd een van de aantrekkelijkste groepen gevonden onder de uiltjes. Hoe prachtig steken de mooie, gele kleuren af tegen het sombere uiterlijk van het gros der uilen. Voor de dieren zelf is die heldere kleur weer een uitstekende bescherming, daar ze voornamelijk vliegen in de maand September. Als ze dan overdag verborgen zijn tusschen de bladeren, die reeds hun veelkleurige herfsttinten aannemen, loopen ze al weinig kans opgemerkt te worden. Van onze zes soorten zijn er twee, die we vrij gemakkelijk kunnen leeren kennen, n.l. *Xanthia lutea* en *Xanthia fulvago*. De wijfjes van beide soorten leggen in het najaar hun eitjes op de wilgen, deze eitjes overwinteren en als in het voorjaar de wilgenkatjes zich beginnen te ontwikkelen, komen ze uit en de jonge rupsjes leven dan op de katjes. Wilt ge dus *Xanthia*-rupsen hebben, verzamel dan een flinke voorraad katjes, als de wilgen in vollen bloei staan. Mijn terrein daarvoor is altijd geweest de Ankeveensche plassen. Op een mooien, helderen dag in April is er haast geen grooter genoegen denkbaar dan daar eenige uren door te brengen. In de slooten zijn reeds de rozetten zichtbaar van de waterviolieren, die daar over eenige maanden mannetje aan mannetje hun prachtige bloemtrossen zullen verheffen in gezelschap van pijlkruid, en aan den oever, waterdrieblad. Aan den voet der wilgen bloeit op sommige plekken het moerasviooltje. Tusschen de wilgen staat soms een vogelkers, nog niet volop in blad, maar reeds overdekt met bloemen. En dan de waterwilgen zelf, een zoete honinglucht verspreidend en druk bezocht door hommels en wilde bijtjes. Zoo zijn de plassen in 't voorjaar één van de aantrekkelijkste punten bij Amsterdam.

Als ik daar zoo eenige uren doorgebracht heb, verzamel ik een flinke voorraad katjes door ze van de takken af te ritsen. Daardoor krijg ik heel wat meer, dan wanneer ik wat takken had afgesneden. En hoe meer katjes, hoe meer kans, dat we ook de rupsen hebben. Of we mannelijke of vrouwelijke katjes nemen, dat blijft hetzelfde. Den eersten keer nam ik uitsluitend meeldraadkatjes en ik vond de rupsen, een andermaal kwam ik, toen alleen nog de stamperkatjes aan de boomen zaten. En ook die leverden een behoorlijk aantal op.

Thuis gekomen, wordt het heele zaakje op een krant uitgespreid en nagezocht. 't Is werkelijk verrassend, wat er bij zoo'n eerste onderzoek al uit die katjes te voorschijn komt. De meerderheid wordt gevormd door allerlei kevertjes, meest klein goed, hoewel er ook wel eens een enkele van een halven centimeter doorloopt. Dan zijn er ook altijd zeer veel larven bij van één of andere kever, die eveneens van de katjes leven. Het zijn gele maden, die op een onbeholpen manier over de krant voortscharrelen. En eindelijk, daar gaat zoowaar de rups, waar we op uitgegaan zijn en die zoo snel mogelijk tracht zich weer tusschen de katjes te verbergen.

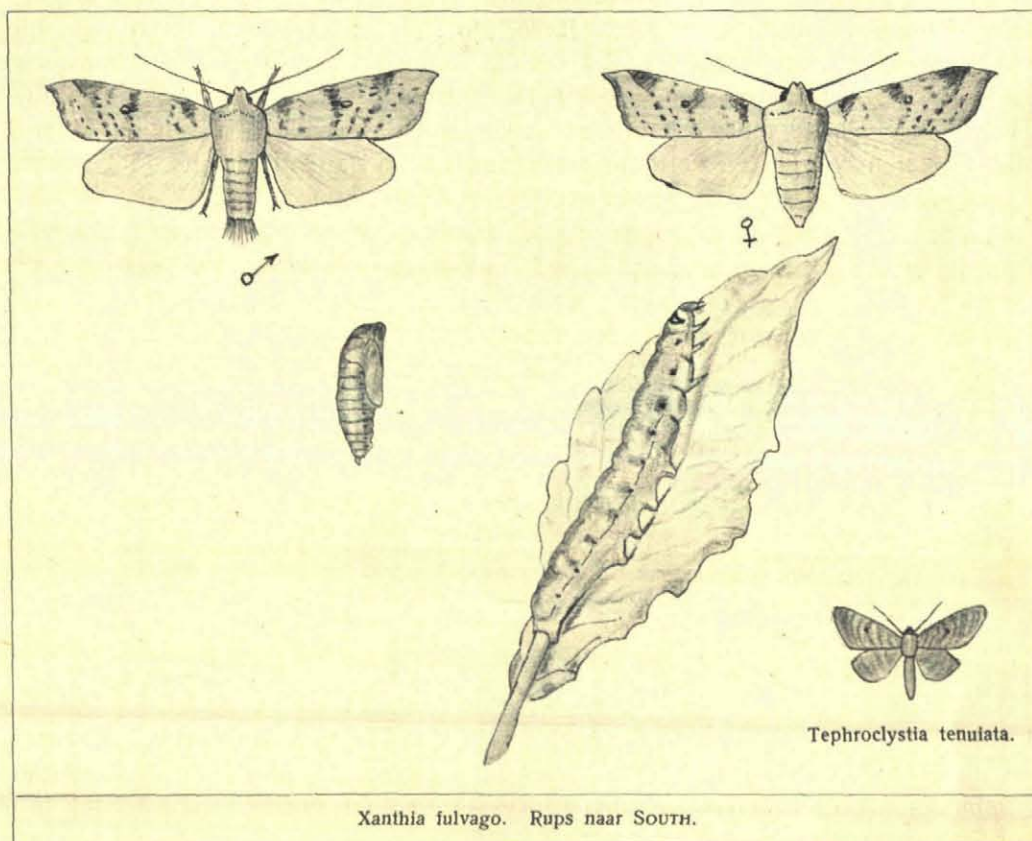
't Is nu nog een klein, grijsachtig diertje met een donkere ruglijn. Voorzichtig wordt het met een penseel opgenomen en voorloopig met wat katjes in een

lampeglas gedaan. Als alles nagezocht is, worden de katjes weer opgeborgen in een doos of flesch, om nog eenige malen nagezocht te worden, want den eersten keer vinden we lang niet alle rupsen. Sommige zaten goed verborgen tusschen de stampertjes, andere bevonden zich nog binnenin een katje, waaruit ze na eenige dagen wel te voorschijn komen. Op die manier nagezocht, leveren eenige honderden katjes me meestal tusschen 30 en 40 rupsen op. Het opkweken gaat verder zeer eenvoudig. De katjes zijn weldra te veel uitgedroogd, om nog als voedsel te kunnen dienen en worden nu vervangen door bladeren van wilg of lage planten. Ik neem dan meestal weegbree en paardebloem. De rupsen, die snel groeien, worden in een grooter verblijf gebracht, waar ook aarde aanwezig is om later in te verpoppen. De kleur is nu veranderd in een donkere, bruinachtige tint. De dieren verbergen zich onder en tusschen de bladeren, waarin gaten gegeten worden en vertoonen zich maar zelden. Half of eind Mei zijn ze

al volwassen. Ze kruipen dan in de aarde en vervaardigen daar een cocon. Doch laat nu voaal de dieren met rust. Weken lang liggen ze stil in hun cocon zonder te veranderen en worden ze in dien tijd gestoord, dan is de kans op mislukking zeer groot. Toen ik de dieren voor het eerst kweekte, wilde ik toch wel eens weten, hoe lang die toestand wel duurde. Begin Juli, dus een week of vijf na het spinnen der cocon, peuterde ik in een zoo'n cocon een klein gaatje. De rups was nog niet veranderd, was zelfs nog in staat het gaatje weer dicht te spinnen. Een week later gebeurde precies hetzelfde. Weer een week verder was de rups nog niet verpopt, doch nu bleef het gaatje open, een bewijs, dat de verpopping zeer nabij was. Werkelijk lag op 15 Juli de pop in de cocon. Meer dan anderhalve maand had de rups dus gerust. De popptoestand zelf duurt niet zoo lang. Half Augustus kunnen de cocons wel uit de aarde gezocht worden en in de poppendoos overgebracht, daar de gekweekte dieren in den regel wat vroeger

zijn dan die in de vrije natuur. Tot nog toe is het nog steeds een verrassing, welke *Xanthia*'s we eigenlijk kweken, daar de rupsen der twee soorten volkomen op elkaar lijken en meestal ook in hetzelfde gebied voorkomen. De poppen verschillen wel, doch daar ze bij storing nogal spoedig verdrogen, is het raad-zamer, maar kalm af te wachten. De lutea-pop is het donkerst, die van fulvago is lichter roodbruin en ook slanker. De vlinders zelf zijn licht uit elkaar te houden. *X. lutea* is onmiddellijk te herkennen aan den donkeren paarsen kop en

halskraag, die bij fulvago heldergeel gekleurd zijn. Overigens is de grondkleur der voorvleugels van lutea geel met paarse teekening, van fulvago lichter geel met roodbruine vlekjes.

Hoewel het kweken gemakkelijk gaat, zijn de vlinders, die op die manier verkregen worden, altijd beduidend kleiner dan de wildvliegende. De oorzaak hiervan is niet bekend. Misschien kunnen we bij het kweken niet de omstandigheden nabootsen, zooals de rups ze in de natuur aantreft. Als de katjes afvallen, komen de rupsen ook mee naar beneden en leven dan verder op lage planten.

Niet onmogelijk is het, dat ze daar tusschen die planten een bepaalde vochtigheidstoestand aantreffen, die niet in de kweekglazen heerscht en die toch voor een normale ontwikkeling dier rupsen noodig kan zijn. Doch dit is slechts een veronderstelling. Soms bevindt zich tusschen de katjes nog een rupsje van een derde vlindersoort, een klein spannertje. Doch om die te vinden, moet er een beetje geluk bij komen, daar het diertje nog lang niet in ons heele land voorkomt en ook moet er scherp naar uitgekeken worden, want de rups komt in kleur zeer sterk met de katjes overeen en is bovendien klein, volwassen nauwelijks een c.M. lang. Bij Ankeveen komen ze wel voor, doch niet talrijk. De eerste maal vond ik een drietal rupsen bij het nazoeken, de laatste slechts één. Dit diertje is heelemaal met de katjes groot te brengen. Als het volwassen is, maakt het daartusschen een spinseltje en verandert in een klein, geelbruin popje. Na eenigen tijd komt hieruit de vlinder te voorschijn, een soort van het zoo moeilijke geslacht *Tephroclystia*. Doch ditmaal behoeft ge u niet te wagen aan een determinatie (zoo lastig door de snel verbleekende kleuren), want er leeft slechts één enkele spanrups op wilgenkatjes, n.l. *Tephroclystia tenuiata*. Het vlindertje heeft grijs met bruine vleugels met een aantal dwarslijnen en een zwarte middenstip en heeft een vlucht van ongeveer anderhalven c.M.

Volledigheidshalve zij vermeld, dat nog een vierde soort als jonge rups op wilgenkatjes leeft, n.l. *Orthosia circellaris*, ook weer een uiltje, dat in denzelfden tijd als de *Xanthia*'s vliegt. Hoewel de vlinder vermeld wordt als algemeen, heb ik de rups nog nooit tusschen de Ankeveensche katjes aangetroffen. En daar ik al verscheidene jaren de *Xanthia*'s gekweekt heb, vermoed ik, dat de soort daar niet voorkomt.

Probeer nu ook uw geluk maar eens in April. Vindt ge een *Tephroclystia*, meldt dat dan even in „D. L. N.” met de vindplaats, want dat is altijd wel de moeite waard.

B. J. LEMPKE.

DE LOOSDRECHTSCH E PLASSEN.

ER heeft zich een consortium gevormd voor den afvoer van stadsvuil en met de bijbedoeling, om daarmee plassen te dempen en zandverstuivingen te ontginnen, een onderneming, waar wel wat voor te zeggen is, ofschoon er zeer ernstige technische moeilijkheden aan verbonden zijn, zoo zelfs, dat Amsterdam voorloopig nog de voorkeur geeft aan vuilverbranding.

Tot veler ontsteltenis heeft de onderneming als eerste stortplaats uitverkoren de groote Loenerveensche plas, een van de Utrechtsche veenplassen. De gemeente Kortenhoef, tuk op landaanwinning, heeft bovendien nog het Wijde Blik onder Kortenhoef voor hetzelfde doel aangeboden aan de gemeente Utrecht.

Het spreekt van zelf dat, wanneer deze opzet gelukt, in den loop der tijden al de Utrechtsche plassen hetzelfde lot zullen deelachtig worden, en dat daardoor